

BİR TOPLUMSAL OLGU OLARAK “İNTİHAR”

Dr. Birsen GÖKÇE*

GİRİŞ

Toplumda meydana gelen düzensizlikler, sorunlar genel olarak bireyde, ailede, toplumda ve uluslararası ilişkilerde ortaya çıkan sorunlar olarak dört ayrı grupta toplanabilir.

Bu çerçeve içinde intihar olgusu ilk grupta yani bireylerde görülen sosyal sorunlar içinde yer alır. Ancak çoğunlukla bireyde ortaya çıkan bir sorun salt bireyin sorunu olmamakta bireyin ailesini ve toplumsal çevresini de etkilemektedir. Bu durumun tersi de geçerlidir. Başka bir deyişle ailenin sorunları, çevresel koşullar, birey üzerinde etkili olmakta onun davranış ve tepkilerini etkilemekte ve yönlendirmektedir.

Esasen birey ve toplum aynı sürecin farklı cepheleridir. Özellikle aile ve toplumda ortaya çıkan sorunlar kesin çizgilerle birbirinden ayıramayacağı gibi bunların herhangi birinde çıkan sorunu da diğerlerinden soyutlayarak, bağımsız olarak incelemenin ya da tedavi etmenin güçlükleri ortadadır.

İntihar: Yaşamını noktalamaya, bitirmeğe karar veren bireyin giriştiği ve sonuç aldığı bir eylemdir. İntiharı kısaca “gönüllü ölüm” olarak da tanımlayabiliriz. İnsanoğlunun sahip olduğu en değerli şeyi olan yaşamından vazgeçmesi, onu terketmesi kuşkusuz yaşam boyu verilebilecek en önemli karardır. Bu kararın nedenleri ne olursa olsun, ölümle sonuçlanacağı kesin olarak bilinen bir davranışa yönelme ve sonuç alma sözkonusudur. O halde eylem sonuç olarak bireysel bir davranış olmaktadır.

Kısaca intihar olayları davranış bozukluklarının büyük boyutlu bir göstergesi olarak kabul edilmelidir. Ancak intihara yol açan mutsuzluk, çaresizlik, sorunlara çözüm getiremeyiş ya da çözümsüzlük sadece öznel olmayıp toplumsal koşullarla birlikte düşünülmeli gereken bir süreçtir. Genellikle bireysellik içinde açıklanabileceği düşünülen bu davranış bozukluğunu etkileyen toplumsal nedenleri araştırmak da psikoloji ve psikiatri ile kardeş disiplin olan toplumbiliminin (Sosyolojinin) uğraşı alanına girmektedir.

* Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

İntihar konusunda ilk bilimsel ve kapsamlı çalışma geçen yüzyılın sonlarında Fransız Sosyoloğu E. Durkheim tarafından yapılmıştır. Durkheim 1897'de yayınladığı intihar adlı eserinde intihar olgusunu açıklamak üzere o güne kadar ileri sürülmüş belli başlı görüşleri ele alıyor.¹ Akıl hastalığı, kalıtım, ırk ve iklim gibi. Bunların herbirinin teker teker yetersizliği ve geçersizliğini ispatladıktan sonra geriye kalan tek neden toplumsal etken üzerinde duruyor.

Durkheim her toplumun kendine özgü olan ve büyük toplumsal dönüşümler ya da olağandışı durumlar olmadıkça durağan kalan bir "toplumsal intihar oranı" bulunduğunu belirtiyor. "Bu da intiharın bir toplumsal olgu olduğunu kanıtlar" diyor. Başka bir deyişle, toplumsal intihar oranını belirleyen şey, intihar olayıyla birlikte görülen kimi toplumsal etkenlerdir ve intiharın nasıl oluştuğunu anlamamızı sağlayacak olan da bu etkidir görüşündedir.

Bu toplumsal etkenleri oluşturan dinsel bağlılık (mensubiyet), evlilik, aile yaşamı, siyasal ve ulusal bağlar öğeleri ile intihar olayları arasındaki bağları inceleyen Durkheim üç ayrı intihar türü ayırtediyor: Bencil intiharlar, elcil intiharlar ve kuralsızlık intiharları.

Bencil İntiharlar: Bireyin toplumsal çevresiyle bütünleşmemesi sonucunda ortaya çıkıyor. Bireyi kendi başının çaresine bakmak durumunda bırakan etkenler ne kadar çoğalırca intihar olaylarının da o ölçüde artacağı ileri sürülmektedir. Örneğin aile bağlarının, din bağlarının gevşemesi ve hastalık, yaşlanma, ölüm ve öldürülme gibi korkular intihar nedenleri arasında sayılmaktadır. Tarihte örnekleri çok olan bir intihar tipidir. Ünlü yazar Ernest Hemingway "yaşlanma" ve "hastalık" olayının sonuçlarına katlanmak yerine intiharı bir çözüm olarak görmüştür. Ayrıca bu nedenlerle karı-koca birlikte "intihar etme" olaylarına da rastlanmaktadır. Yaşamı, yalnız sürdürme durumunda kalanlar yani aileden kimsesi kalmayan ya da aile bağları tamamen kopan bireyler arasında da bu tür intihar olayları sık görülmektedir. Ölüm dürtüsü olmayan ve fakat kesin olarak öldürüleceğini anlayan ve bunun içinde kendi yaşamına son verenlere de rastlanmaktadır. Siyasi tarihte bu konuda verilebilecek sayısız örnekler vardır. İkinci Dünya savaşının Nazi şeflerinden Hitler, Göring, Şili'den Allende, yakın tarihimizden Menderes, Gedik bu konuda verilebilecek bilinen örneklerdir.

Elcil İntiharlar: Birincisinin tam tersi aşırı toplumsal bütünleşme ile ortaya çıkmaktadır. Bireyin yaşamının katı kurallarla çevrili olması bu intihar türünün yaratılmasında etkili olmaktadır. Topluluğun aile, din, siyasal kökenli buyrukları (emirleri) bireylerin kendilerini öldürmelerinde rol oynamaktadır.

1. Emile, Durkheim, **İntihar** (Çev. Özer Ozankaya) Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1986.

Başarısızlığın toplumsal faturasını ödemekten çekinenler ile onurlarını korumak istedikleri için intihar edenleri birbirinden ayırmak oldukça güçtür. İster başarısızlık, isterse onur korumak nedeniyle olsun bu tür intiharları gerçekleştiren insanların topluma karşı çok duyarlı olan yani toplumla aşırı bütünleşmiş kişiler olduğu görülmektedir.

Toplumsal olayları etkilemek üzere intihar edenler de bu grup içinde ele alınabilir. Siyasi bir olayı protesto etmek amacıyla toplum önünde yapılan intiharlar bu konuda örnek oluşturmaktadır. Amerikanın Güney Viyetnam politikasını tasvip etmeyen Budist rahiplerin üzerlerine benzin dökerek kendilerini yakmaları, Sovyet tanklarına karşı kol kola girerek ölüme giden Çekoslavak gençler, ya da toplumdaki herhangi bir olaya karşı olduklarını, açlık ile ya da ölüm orucu ile ispat etmek üzere yapılan intiharlar ve intihar girişimleri gibi. Ayrıca bireysel ölçekte çözülemiyen sorunlar, bunalımlar, hayal kırıklıkları sonucu gerçekleştirilmekte olan intihar örnekleri de bu grup içinde sayılabilir. Sevdiği, değer verdiği objeleri kaybetme başka bir deyişle sevgili, eş, para, mülk ve benzeri kayıplar sonucu yapılan intiharlar gibi.

Kuralsızlık İntiharları: Bireylerin kuralsız bir yaşam sürdürmelerinden kaynaklanmaktadır. Bireyin davranışlarında hangi ölçülere uyacağı konusunda kararsız kalması bu tür intiharların belli başlı nedenidir. Genellikle beklenmedik aşırı biçimde zengin olma, boşanma ve ihanet olaylarında görülür.

Hangi tür olursa olsun bilimsel çalışmaların ışığı altında her toplumda "gönüllü ölüm" konusunda bir ön eğilim bulunduğu söylenebilmektedir. Toplumsal değişimin hız kazandığı dönemlerde bu oranda artış gözlenmektedir.

Durkheim'in çalışması hemen hemen bir yüzyıldan beri bu konuda en önemli çalışma özelliğini korumaktadır. Durkheim'e yöneltilen çeşitli eleştiriler olmakla beraber bunlar toplumsal bir olgu olarak intihar oranının artışına yönelik eleştiri olmayıp daha ziyade izlediği teknik, uygulama ve uygulama sonuçlarına yöneliktir. Örneğin Taylor'a göre; Durkheim, katoliklerde intihar oranının düşük olduğunu söylerken haklıdır. Buradaki oran düşüklüğü dinsel gruplar arasındaki yapı farkından kaynaklanmaktadır. Katoliklerde intihar olgusu farklı algılandığından bu oran düşüktür. Durkheim'in bir taraftan intihar oranının arttığını savunurken katoliklerde bu oranın düşük olduğunun vurgulaması çelişkili gibi görünüyorsa da Taylor'a göre Durkheim'in tezi doğru olabilir. Çelişkili durum kullandığı örneklerin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Böylece Durkheim'in tezinin başka verilerle de desteklenmesi gerektiği ileri sürülmektedir.²

2. Lincoln H. Day. **Durkheim On Religion and Suicide A. Demographic Critique.** Sociology. Vol. 21. No: 3, August 1987 pp. 449-461.

Durkheim'in çalışmalarına farklı bir bakış açısı getiren D. Lester intiharın öğrenilmiş bir davranış olduğu tezini savunur. Bandura'nın "Sosyal Öğrenme" ve Scheft'in "etiketleme" teorilerini intihar olgusuna da uygulayan Lester; sosyal öğrenme teorisine göre, kişilerin başkalarının yaptıklarını kendilerine model aldığını ileri sürer. Aynı şekilde etiketleme teorisinde de akıl hastalarının deli (crazy) rolünü benimsemeleri büyük ölçüde çevrenin onları bu şekilde etiketlemeleriyle ilişkilidir.³

Lester ayrıca intihar eden kişinin ailesiyle, arkadaş çevresiyle ilişkilerini inceleyerek kişinin her iki grupta da ilişkilerinin normalin dışında olduğunu saptamış ve alkolizm, mesleki başarısızlık, ailesel sorunlar, akıl hastalıklarıyla intiharın yakından ilişkili olduğu sonucuna varmıştır.⁴

Ülkemizdeki duruma gelince; intiharlara ilişkin ilk sayısal veriler 1974 yılından itibaren derlenmeğe başlamıştır. Bu konudaki yorumlarımıza geçmeden önce toplumsal yapımızın özelliklerine bağlı olarak, hem geleneksel kültürümüzden hem de dinimizden kaynaklanan yaygın bir görüş üzerinde durmak istiyorum.

"İntihar" toplumumuzda red edilen, yadsınan, kabul edilmeyen bir davranıştır. Toplum açısından aile için yüz karası, dini açıdan da günah sayılan bir olgudur. Bu nedenle toplumumuzda intihar olaylarını saklama eğilimi fazladır. Delil bırakılmaksızın gerçekleştirilen intiharlarla, toplum önünde cereyan etmeyen, intihar olaylarında genellikle ölüm nedeni kayıtlara ailenin isteği doğrultusunda "kaza", "zehirlenme" ve benzeri başka biçimlerde geçirilmektedir.

Ayrıca yaşamına son vermeğe karar veren kişilerin de toplumun bu olumsuz değerlendirmelerinin dışında kalmak amacıyla ölüm olayına kaza görüntüsü verdikleri çeşitli göstergelerden anlaşılmaktadır. Öte yandan intihar istatistikleri emniyet kayıtlarına göre yapıldığından kırsal alan intiharlarının bu istatistiklere genellikle yansımadağı, jandarma bölgesinde olan ölümlerin jandarma gelinceye kadar defin ruhsatı verilerek defnedildiğı düşünülünce olayı saklamanın çok kolay olduğu anlaşılır. Türkiye için yaklaşık olarak yüzbinde 2 olarak hesaplanan intihar oranının bu görüş ve değerlendirmeler doğrultusunda gerçek durumu yansıttığı söylenemez. İşte bu nedenle Devlet İstatistik Enstitüsü'nün verilerini, ancak kayıtlara geçen kesin intihar olaylarındaki; cinsiyet, yaş, yaşadığı yer, intihar biçimi ve nedenleri açısından yorumlamak mümkün olabilir.

3. D. Lester. **Suicide as a Learned Behavior**. Charles C. Thomas Pub. "Ill" 1987, p. 12-13.

4. İbid, s. 111-114.

1985 yılı itibariyle 1187 intihar olayı saptanabilmektedir. Bu veri esas alındığında intihar edenlerin % 62'sinin erkek, % 38'inin kadın olduğu görülmektedir.

Howard L. Kushner'e göre 19. yüzyıldan günümüze, ölümle sonuçlanmış intiharlarda erkek intihar oranı kadın intihar oranından yüksektir.

Kadınlarda intihar nedenleri arasında duygusal-bireysel kökenli olanlar ağırlıktadır. Kıskançlık, aşta hayal kırıklığı, ihanete uğrama, yalnızlık, evdeki huzursuzluklar bunlardan bazılarıdır. Erkeklerde ise ekonomik koşulların kötülüğü temel intihar nedenleri arasındadır.

Ancak Kushner'e göre, intihar girişimleri ölümle sonuçlanmış intiharlarla birlikte değerlendirildiğinde kadın-erkek oranları arasındaki farklılık ortadan kalkmaktadır. Hatta kadınlar erkekleri sekizde bir oranında aşmaktadır.⁵

Sonuç olarak, ülkemizdeki intiharların cinsiyete göre dağılımında batı kaynaklarıyla büyük bir paralellik gösterdiği saptanmıştır.

1985 yılı verilerine göre intiharların % 66'sının kentsel yörelerde % 34'ünün de kırsal yörede gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Kentsel yörelerdeki intihar olayları sıralamasında; İstanbul 1985 yılında 177 intihar olayı ile başta gelmekte; onu sırasıyla İzmir (101), Ankara (73), Antalya (45), Konya (44), İçel (43), Bursa (36), Adana, Aydın, Balıkesir, Zonguldak (31)'er vaka ile izlemektedir.

Yaş gruplarındaki nüfus yoğunluğuna göre intihar oranlarının hesaplanması, ülke düzeyindeki yaşa göre saptanabilen gerçek dağılımı verir. Tablo I'de 1975 ve 1980 nüfus sayımı sonuçlarına göre her yaş grubundaki nüfusa oranla intihar oranları hesaplanmıştır. 1985 nüfus sayımının yaş grupları itibariyle dağılımları Şubat 1988'de hâlâ yayınlanmamış olduğundan Tablo I'de 1985 verilerine yer verilememiştir.

TABLO I
İNTİHARLARIN YAŞA GÖRE DAĞILIMI (Binde Olarak)
Yaş Grupları

Yıllar	Top.	-15	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-79	80+
1975	020	003	040	028	024	025	025	031	063	051
1980	017	001	028	023	021	022	028	036	040	049

5. Howard L., Kushner. **Women and Suicide in Historical Perspective Signs.** Vol. 10 (3), Spring 1985, S. 537-52.

Tablodan da görülebileceği gibi, yaş gruplarına göre 1975 ve 1980 yıllarında intihar oranları belli yaşlarda birbirine çok yakın değerler olmaktadır. 1980 yılında toplam intihar oranında biraz düşme görülmüştür. Buna ek olarak -15, 15-24, 25-34, 35-44, 45-54, 75-79, 80 + yaş gruplarında intihar oranları 1975 yılından daha düşüktür. Sadece 55-74 yaş grubunda oranlarında yükselme mevcuttur.

Burada görülen en önemli özellik Türkiye'de 15 ve daha aşağı yaşlarda intihar oranının diğer yaş gruplarından çok düşük olduğu, bu oranın yaşla birlikte artma gösterdiği 65 ve daha yukarı yaşlarda ise bu oranın diğer yaş gruplarından daha yüksek olduğudur.⁶

İntihar edenlerin yaşlarına göre yapılan sıralamada gerek 1980 gerekse 1985 yılları itibariyle 15-24 yaş grubu için % 30'ları aşan bir intihar oranı saptanmıştır. Bu durum kayıtlara geçen tüm intiharların üçte birinin 15-24 yaş grubunda olduğunu, üçte ikisinin ise önceki yaş gruplarına dağıldıklarını göstermektedir (Tablo II).

TABLO II
İNTİHARLARIN 1980-1985 YILLARI İTİBARIYLA YAŞA GÖRE DAĞILIMI
(Yüzde Olarak)

Yıllar	Toplam	15	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75
1980	750	3.3	34.0	18.5	12.0	11.0	7.2	7.0	3.8
1985	1187	3.9	31.7	18.0	12.6	11.8	7.7	6.7	4.5

Tablo I'de görüldüğü üzere nüfusa oranla yapılan hesaplamalarda ikinci sırayı 55 ve daha yukarı yaşlar almaktadır. Öztürk'e göre, yaşlılarda yaş dönemlerinde meydana gelen fizyolojik değişmelerin sebep olduğu depresyonlar sonucu intihar fikri ve intihar girişimleri çok sık görülmektedir.⁷

İntihar edenlerin % 18'i okuma-yazma bilmiyor. Okuma yazma bilen % 82'lik oran içinde öğrenim durumuna ait dağılım genel nüfus içindeki oranlarla paralellik göstermektedir.

İntiharların nedenlerine ilişkin veriler ise kayıtlarda genellikle kaba çizgiler içinde verilmekte olup ruhsal nedenler, hastalık, aile geçimsizliği, geçim zorluğu, ticari başarısızlık, duygusal ilişkiler, öğrenim başarısızlığı gibi konularla sınırlanmıştır. Öte yandan bu verilerin güvenilirliği üzerin-

6. Bu konuda ayrıntılı bilgi için Bkz. **Tülin İçli** "Türkiye'de İntiharların Yaş ve Cinsiyete göre Dağılımı" **H.Ü. Edebiyat Fakültesi Dergisi** (Özel Sayı), 1983. s. 197-200.

7. Orhan, Öztürk. (Yayın Sorumlusu) **Ruh Sağlığı ve Hastalıkları** Meteksan Yayın, Ankara, 1981, s. 75.

de de durmak gerekir. Bu nedenler kimler tarafından hangi koşullarla saptanmaktadır? Hayatta kalanların yakıştırmaları ve değerlendirmeleri ne ölçüde gerçeği yansıtabilir? Nedenler alanında yapabileceğimiz yegane değerlendirme 1980 yılına göre 1985 yılında artış gösteren bazı nedenler arasındaki göreceli artışlar konusunda olacaktır.

1980 yılında geçim zorluğu nedeniyle intihar edenlerin oranı % 2,8'ken 1985'de % 10.4'e, hastalıktan intihar edenlerin oranı % 17.7 iken % 33.7'ye, duygusal ilişkilerden intihar edenlerin oranı % 3.6 iken 7.4'e, öğrenim başarısızlığından intihar edenlerin oranı ise % 0.5'den % 3.1'e yükselmiştir. Hastalıkla ekonomik durum arasındaki yakın ilişkide geçim zorluğu ile birlikte düşünülünce 1980 yılına kıyasla 1985 yılında geçim zorluğu konusunda % 50'ye yaklaşan bir artış gözlenmektedir.

Duygusal ilişkiler ve öğrenim başarısızlığına bağlı intiharlarında, intiharların en yüksek düzeyde olduğu 15-24 yaş arasında meydana geldiği düşünülünce bu yaş grubunun özellikleri, ve toplumsal çevreyle olan ilişkileri önem kazanmaktadır.

Lester ve Lester'e göre, yetişkinlerde intihar eğilimi olanların çocukluk yıllarında karşılaştıkları ekonomik güçlükler, anne-babanın onlara karşı ilgisizliği, anne-babanın mutsuz bir evlilik tablosu sergilemeleri ile ilişkilidir.⁸

İntihar konusunu bir toplumsal olgu olarak incelemeye çalıştığımız bu makalede ruhsal etkenlerin yanında toplumsal etkenlerin de intihar konusunda rol oynadığı belirtilmeğe çalışılmaktadır. Amaç ruhsal etkenlerin gerçekliğini ya da varlığını yadsımak değil, toplumsal yapı etkenini gözardı eden tutumların yanlış olduğunu gösterecek kanıtlar sergilemektir.

20nci yüzyıl teknolojisini yaratan, doğaya egemen olmağa çalışan ve büyük ölçüde bunu başaran, uzayın gizlerini çözen, derinliklerini keşfeden çağımız insanı kendi varlığını tanımada, kendi sorunlarını çözmede hâla belirli engelleri aşabilmiş değildir. Bugün bütün dünyada intihar oranının belli bir yüksekliği koruduğu görülmektedir. Avrupa ülkelerine kıyasla Türkiye'deki oran önemsenmeyecek düzeydedir. Bununla beraber 1980 yılında ülkemizde 750 intihar olayı saptanırken 1985'de bu sayı 1187 olmuştur.

1980-1985 yıllar arasındaki nüfus artışıyla yine aynı yıllardaki intihar artışını yaş grupları itibariyle istatistiksel olarak karşılaştırdığımızda % 95-99 güvenilirlik sınırları içinde kesinlik gösteren anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Dolayısıyla ülkemizdeki intihar olaylarında kendi

8. D. Lester and D. Lester. **Suicide: Gamble with Death.** Prentice Hall Inc., New-Jersey, 1971, s. 34.

içinde oransal bir artışın varlığı söz konusudur. Ve bu artış daha önce belirtildiği üzere 15-24 yaş grubunda yoğunlaşmaktadır. Kanımca üzerinde durulması gereken noktada budur.

Ülkemizde hızla yaşanan değişme ve gelişme olgusunun olumlu bir biçimde yönlendirilemediği gözlenmektedir. Hızlı ve sağlıksız kentleşme, ekonomik sorunların ağırlığı, işsizlik, okulsuzluk gibi durumlar topluma ait ciddi sorunlardır. Bu sorunların en çok yansıdığı kesim de gençlik olmuştur. Çünkü gençlik toplumun en dinamik, en hareketli ve nitelikleri gereği çevresinden en fazla etkilenen kesimdir. Genç, yaratıcı gücünün yönlendirilmemesi sonucu kendisini çeşitli sorunların içinde bulmuştur. Toplum olarak çağdaşlaşma sürecine uyum yapmakta zorluk çektiğimiz gözlenmekte ve çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Dolayısıyla bu sorunlar, yetişmekte olan gençlik kesimine de yansıyor. Öte yandan toplumumuzda birbiriyle uzlaşmayan iki ayrı tip kişilik geliştirme eğilimi de gözlenmektedir.

Bir tarafta, genç kuşakları yeniliklere açık, çağdaş dünyada yer alabilecek bir kişiliğe kavuşturmak isteyenler, öte yanda geçmişin özlemi içinde, tutucu kişilik yapısını öngörenler. Delikanlılık döneminin özellikleri ile çevrili olan genç, kimliğini bulmağa çalışırken bu görüşlerden de fazlasıyla etkilenmektedir.

Son yıllarda hızla artan kentleşme olgusu ekonomik-toplumsal ve ve siyasal çelişkileri beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla genç, kime beneyeceği konusunda olduğu kadar, neyi ne kadar yapabileceği konusunda da kararsızlığa düşmüştür.⁹ Onu bu kararsızlıktan kurtarmada ana-baba öğretmen ve yönetici olarak üzerimize düşen görevi yerine getiremediğimiz ölçüde gençler bunalımla karşı karşıya gelecek ve şu ya da bu biçimde patolojik davranışlar artacaktır. Evden, okuldan kaçma, sigarayuşturucu alışkanlıkları, intihar ve benzeri olaylar. Gençlerin toplumsal gereksinimlerini, ekonomik güvencelerini sağlamak, uygun eğitim ve iş olanakları yaratmak ise atipik davranışların normal düzeyde seyretmesine olanak verecektir.

Bu konuda son olarak kitle haberleşme araçlarından radyo ve televizyonun, özellikle de televizyonun gençler üzerindeki etkisinden söz etmek istiyorum. Etkilenmeye çok açık bir dönemde bulunan 15-24 yaş arası gençlerimizi eğitici, toplum beklentilerine olumlu yönde katkıda bulunabilecek şekilde yönlendirici yayınlar yapılmasına, psikolojik gelişimlerini tehlikeye düşürücü, kimlik bunalımı yaratacak yayınlardan ise özellikle kaçınılmasına özen gösterilmesinin toplum sağlığı açısından

9. Birsen, Gökçe. **Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları**, M.E.G. ve S.B. yayını, Ankara, 1984 s. 6.

yararlı olacağı görüşündeyim. TV'de devamlı olarak işlenen ve pekiştirilen olumsuz konular gençlerin o konuya karşı ilgi ve meraklarının artmasına neden olmakta, "özenti"lerini artırmakta ve taklit duygularını eylem alanına aktarmak için uygun bir ortam yaratmaktadır.

Özet olarak kültürel farklılaşmanın, toplumsal olayların ve ekonomik bunalımların intihar olayında motor rol oynayabileceği sonucuna ulaşılmaktadır. Bununla beraber, dış etkenlerin kişiyi intihara götürebilmesi için de kişi psikolojisinin buna uygun olması gereklidir.

İntihara karşı çeşitli düşünürlerin koruyucu önlem konusunda birleştikleri ilke *eğitim*dir. İnsanın yaşamda belli bir amacı koğuşturacak durumda olması için, onun düşünce ve duygularını eğitime yeteneğini geliştirmek, kısacası kişiliğine güç ve direnç vermek gerekir. Birey yaşamın her anında, yaptığı işlerin bir amacı olduğunu görebilmeli, yaşamın ona boş görünmemesi için kendisini doğrudan doğruya ilgilendiren bir amaca yaradığını sürekli olarak hissetmelidir. Bu ancak birincil ilişkilerin geçerli olduğu dar bir toplumsal çevrenin onu daha yakından kavraması ve çalışmalarına daha yakın bir rehberlik sunmasıyla olanaklıdır.

Eğitim sistemimizi yaratıcılığa dönük hale getirerek gençlerin toplumsal yaşamdan kopmalarını engellemek, onları günlük yaşam için işlevsel bilgilerle donatmak ve kendilerine güven duyurmak sorunların çözümü için önemli bir başlangıç olacak ve intihar olgusununda en azından normal sınırlar içinde kalmasına olanak sağlayacaktır.

